

რედაქცია: სოფოლიკი, ბალი
ჭუჩა, გ. შალინოვის სახლში, № 33.

ხელის-მოწვერა მოღვაწე რედაქტ-
ორი. ბარება მცხოვრებთაფიც: ვ. ს.
თიფლის. ვ. რედაქცია „დროება“.

გაცემის ვასი: მთელის წლი-
სა — 8 გ., ნახევარ წლისა — 5 გ., სა-
მის ფიც — 3 გ., ერთის ფიც — 1 გ.

ცალკე ნომერი ლირს შაურიდ.

ურველ დღე ორგანიზაცია გარდა

ვაკი განცხადების: დიდი ათ-

ებით ესოზე 1 კაპ. ცენტრალური ფი-
ცხრა თა — 5 კაპ. ჰუარაზი — 4 კაპ.

რედაქცია უფლება აქვს გა-
ცარისა და შეამოკლოს დასაბეჭდათ
ასე განცხადების სტატუები. დაბ. დე-
ლი სტატები ავტორს არ დაუბრუნ-
დება.

ცალკე ნომერი ლირს შაურიდ.

ნახვარი წლის ხელის-მოწვერა

„გეოგრაფია“

მიღება რედაქტორი — ბალის (სადო-
ვი) ქუჩაზე გ. შალინოვის სახლებში,
№ 33.

მაღაქ გარეშე მცხოვრებთა ამ ად-
რესით უნდა დაიბარონ გაზეთი: ვ. ს.
თიფლის. ვ. რედაქცია „დროება“.

ვასი ნახევარ წლის გაზეთისა, ე. ი.
1 ივლისიდამ წლის დამლევამდინ, გაგ-
ზენით — ხუთი მანეთი.

სადაც 17 აგვისტოს მივიდა. შოველგან
გახარებული ხალხის ბრძოლა აღტაცებით
ევებიბოლა ხელმწიფების.

დენერალ-ლუბერნატორი იგნატიევი
იწერება ტელეგრამმით მოსკოვში ნ-ჭ-
ნი — ნოვებორილამ, რომ 16 რიცხს,
დამით პოლკის ყაზარმების მაღლა ეტა-
ფა დაიწვა. ამ უკანასკნელ ხანებში იქ-
რამოდენჯერმე განაცა მსუბუქი ცეც-
ლი, მაგრამ საჩაროდ გააქრეს.

ვეტერნული, 17 აგვისტოს. „პრავი-
ტელ-ტვენი ვესტნიკში“ გამოცხადება,
რომ ხელმწიფე 15—16 აგვისტოს, და-
მის 12 საათზე წაბრძანდა ვარშავში, 16-ს
მიერთა დინაბურლს, სადაც დახდა ჯა-
რები. ამის შედეგ გამგზარება მიღწები,

ცელმწიფოს და იმათ შინაგან პოლიტი-
კაში ცელილებებზე დეჭვილით ლაპა-
რაკით ხშირად ბოროტ-მოქმედების
სურეილი იხატება; მოწოდება, ანუ პა-
სუხის გება ამ ბეჭვილით ლაპარაკით
უცხო ქვეყნების ბრძოლელობაზე და
სახელმწიფოების ხელმძღვანელებზე, მოღვაწებზე დებირად კეთილ გონივ-
რულ მოთმინებას წრეს გადასულია და
ამიტომ მმართებლობა ერ ჰედავს გა-
ზეთების ამგარ მოქმედებას მოსაწონად,
უდიდესობის ჩენი სახელმწიფოსა ცეცლა
სხვა, უცხო სახელმწიფოებთან.

ვეტერნულის გილება, 17 აგვისტოს

(ხალხთა-შორის ტელეგრაფის საგენტოს)

ბანკის ბილეთები:	8.5. კაპ.
პირველი გამოცხადის	95—12
მეორე —	— — 93—25
მესამესი	— — 93—50
მეოთხესი	— — 93—25
პლმისავლეთის პირ.	92—25
პლმისავლეთის მეორე	92—12
პლმისავლეთის, მესამე —	*
ოქრო, 1/2 იმპერიალი	7—86

ველ-საკვირველი, რომ კაცი გაოცდება! ამისთვის მოვალე, საქართველო ახსოე-
დეს დაუკავშირად ხიზაბარელები, თავის
დაუკავშირებელ მოკეთე.

ტელად კოხტა ბელადი და ჩინჩილ-
მურა გარდოვილნენ 8,000 ლეკით; კოხ-
ტა ატოტის ციხეს შემოადგა და ჩინ-
ჩილ-მურამ პჯამეთითგან ტუში გაოცვანა;
სამაჩაბლოს ილები დარბია და მერმე
პენევს სოფელს შემოადგა. მრეკლე,
მამა მისი 10 მურაზი და იმერთ სოლომონ
მეფები პირველად ატოტს დაესწენენ
ლეკითა, შებმისავე შეამტკველეს ლეკით
აწყიტეს და გააქციეს; ამათ აცნობეს
ჩინჩილ-მურას მეფების სიძლიერე,
იქითგან დვანის სიმაგრეში შევიდა; იქაც
რომ მიუხერენ სალამოს პირად მეფები,
გაიპარენ გზა-კარგით ერთიან, რომ
ვეღარსად თვალი მოკრეს. მაშინ თქმუ-
ლა ეს ლექსი:

მრეკლეს შემოულელი, დიდის ჟარო-
ნის შეილსათ: ლეკიბი გამომეპარნენ, შეკინელის
ციხის ძირისა!

თან თოფი გამოიტანეს, სახსარი არის
ტუშისათ:

თორმეტი იქროს სალტა აქვს, ვეტელი
აქრია პრესაო! კარა, რაც იქმნა აქამდის, გვარიდე ახლა
ჭირსაო, თუ ნახეთ, გამომიგზავნეთ, ფა. მიზამ მტრისაო;
ნუ მომინდურებ ამაზე, თვარემ გაგი-
ფთხოფ ძილისით წაგილებ ქვეყნას და ლამით
ცლისით წაგილებ ქვეყნას და ლამით
ცოლსა-შეილსაო!

1761 წ. მასდევ ლეკი მართლის ასაო-
სერებლად სულეიმან-ფაშის ბირებითა
მრეკლე მეფეს ჯარი მზად რომ არ ჰყა-
ვდა. მრეკლე შეცდობით ჩაესაგრა სუ-
სულიანს და ეგრეთ მარჯველ შეუტია
ლეკებს, რომ იმ წამსევ გააქცია; მიჰყა
უკან და სულ ცრხეულებ ქლიტა
დამფრთხოლი ლეკის ჯარი. მეკვე საქე
დაჭმართა მეორე წელს შიგნით მახეთში
აპმედის სოფელს ლეკებსა მრეკლე მე-
ფებმ, მაგრამ მანც არ ტყდებოდნენ; აგ-
რეთე მესამე წელს სამაჩაბლოს, ტე-
ხისსა და მეოთხე წელს მრეკლელი-
ზედ, არც რა ზორის მოგებებისა და კლიტა
დაუხედა ლამით სამგრის მინდორში;
ლეკები ერთიან გამოიტანეს შეკინელის
ციხის ძირისათ:

თფილ. თავად-აზნ. ბანკის
გირაოს ფურცელი — „ ”

შინაგანი 5% სესხის ბილეთები

მან. პაპ.

პირველი სესხის — 232—25

მეორე სესხის — 232—50

1 მანეთი ლირა:

ლირა	—	25—12 პენსი
გამბურლი	—	127—50 ტური
პარიჟი	—	265—50 სანტიმი
შენა	—	215— „ პარიჟი
მაკასიის კერასინი	—	—

საქართველო

დღიური

* * ჩეენ შევიტყეთ, რომ გუშინ, ორ შაბათს, ქართული ტრუქა დაბრუნებული თავის მოგზაურობიდამ. შეანაკრელად იმათ ჰქონიათ წარმოდგენები ქ ბორში.

* * ჩეენ გავიგეთ ფრიად სასიამოვნო ამბავი, თუ მართალი გამოდგა; რომ რამოდენიმე მდიდარ ქართველებს განუშრავთ მილისში თეატრის აშენება ქართული წარმოდგენებისთვის.

მკონია, ვაპირებთ გამოლვებებას?

* * მრთ ახირებულ ამბავს გვწერენ შართლიდნ: „იქ ერთ საფეხურში გამართების იქაურმა მოყვარება ქართული

წარმოდგენა. ზოგიერთ გლეხ-კაცებს ძალათ მიჰყიდეს ბილეთები, ამაზედ მთელი სოფელი ადგა, მისცილნენ წარმოდგენის კარავა და უპირებდნენ დანგრევას და მოთამაშეების გვერდებზე ბარაბანის დაკრას, „რადგან უკველ წელიწადს ახალი ღამი გვეხდება, ჩვენ აღარ შეგვიძლია გაუსტოთო და ან თქვენ უნდა იყოთო, ან არა ჩეენო!“ თურმე ბილეთებს რომ ჰყალიდნენ, გლეხებს ახალი გადასახადი ეგონათ! ძლიერ დამშეცვეს ხალხი: „გიცაც უნდა, მარჯო ის იყიდისო“, ეყბნებოდნენ მოყვარები და ნახამს თამაშის; ხალხის არენი დაგრინთო; თუ არ გინდათ ჩეენი თამაშის ნახვა, ნუ იყიდით ბილეთებსაო!“ ცოტა დააკლდა კოშედიები დრამშათ არ გადიქცა!

* * ჩეენ შევიტყეთ, რომ ზელათის მილისტერში (მუ. უეზლში), წმ. მოწამეების ძვლები იქაურს ბერებს სულ ერთიანად დაუსხერხიათ კუას გაჭეობის ღრის. თუ რათ, ან როგორ, არ ვიცით!

* * მაკასიის ფორტის ოპრულის სამართველო აცხადებს, რომ წარსული თვეის 20-ამ მუკუზანისა (ია. გუბ., სალნალის მაზრაში) და მეემო-ახთინსკის (ქივი. გუბ., ნოვობაიაზეთის მაზრა) ფორტის სტანციებზე დილება და გაიპავნება ყოველ გვარი წერილები.

* * ზაზეთებში გამოცხადებული მომავალი 1880 წლის ფორტის და ტელეგრაფის ანგარიშის პროექტიდამ, სხვათა შორის, ეტყობილობთ, რომ წყალში გასაკვან ტელეგრაფის გასაკეთებლად ბაქოდამ ქართველობისამდინ, (მასპინის

ზღვაში) დახარჯება 200,000 მართი იმ 500,000 მანეთის ფარდულობის საქმისთვის გადაფუძულებულ უშუალებელ და მდგრამარე წელიწადში.

* * მაკასიის სამინისტრო წყლებზედ ამ წელიწადში, 10 ავგისტომდე, 3,766 სული ჰქონილა; შარშან ამავე რიცხვიდი — 2,735, ეს იგი ათას სულზედ მეტით ნაკლები.

* * დუშეთიდამ გვწერენ: „შორიდამ ქალაქი ძალიან კარგია, მაკრამ როცა ახლოს ნახავთ, ის უფრო უბრალო სოფელს წაგავს, მინამ ქალაქსა. მუხები მიგრებილ-მოგრებილი და მტვერით საეს; ქუჩები ღამე გაუნათებელია, მარტო მოვარის სინათლის სინაბარა არიან მცხოვრებლები. ხადები ისე გაფუჭებულია, რომ კაცი უშიშრად ერ გაუელია. შიმშილით რო კვდებოლეთ, საჭმელს ვერ იშვეოთო და თუ იშვიათ, უთუოდ დამპალი, ან ჭირიან საქანლის ხორცი უნდა იყვეს. ამ დღეებში იქაურ პრისტავს დაუჭერია მეყაპე, იმიტომ, რომ იმან მოელი ქალაქი დაძლო უსულადოთ მკედარი ძროხის ხორცით. და ყველა ამ უწესოებას და ნაკლულევარებას ყურადღებას არ აქცივენ.“

* * იქიდგანე გვწერენ, რომ ამ დღეებში იქაურ მოსამართლეს გაურჩევია საქმე ერთი ტერტიულის ცოლისა, რომელსაც შეუჩატყაფა მიუკენებია ჩინოვიკის ცოლისთვის. ალეკატა ქალისა ჰყოფილა თითონ ქარი, ტერტიური. სამართალს გაუტყუნებია ეს ქალი და ერთი თვე ციხე გადაუწევერია!“

რაც უნდოდათ, ველარა ჰქონს, მრეკლებდას ცავ-ზარა!

1769 წ. მეტეთ სოლომონ მეფის ველებით რუს ხელმწიფოსავან მოეიდა მწე 6000 ჯარით, გრაფ ტოტლებინი საქართველოდ მეფე მრეკლებ არ ურჩია წავლით მეტეთ ტოტლებინს; რცხინვალს დაუკრინა, მოილაპარაკა ახალციხის სულეიმან-ფაშის სამტროდ მეფე მრეკლებ ტოტლებინთან, შეკვრეს პირობა და გაილაშერეს ახალციხეზე. აწყვერს მისვლისავე მეფე მრეკლებ თავის ხლებული ქართველო ჯარით შემოადგა სწყვრის ციხეს, შეკირვა ლიდად იქამდის, რომ ალებაზედ მისდგა საქმე. მრეკლებ მეფის ესრედ თავ-განწირულობა თორულ პირთა მეთავისობად შესმინეს ბრაზო ტოტლებინსა, ჩაგრიდა ამის გამო არა მარტო რუსეთში, იგივე თავად-აზნაურობაში დიდი განხეთქილება ვიდრე მრეკლები თავისითთან ხლებული ჯარით მოსულნენ და ლენერალ ტოტლებინთან ერთად უკან წავიდნენ საქართველოდ.

ზამწირეს მეფე მცირედით მტრის ხელში, გარნა ლმერთმან დაიცვა ყოვე-

ლის განსაცდელისაგან. იმ გულით იყო თითქნა მილიონი ჯარი წინ-უკან მოუძღვის, მისდევსო. აწყვერითგან გააჭირა, ქოპაძებზედ გარდაიარა და დაუდგა ასპინძის გზას. აქა-იქ ისმალო გზებზედ ზოგან მსუბუქათ, ზაგან სიმრავლით აუტეხს ბრძოლა; მაგრამ ყველგან გაჰუნარა, გააჭირა მცირედის შემოტევით. ამ დროს ხლებულნი ზოგი დავლაზედ წავიდა, ზოგი თან იახლა. წინად სცნა ხრამის შეკვრა, გაგზავნა ფარულად კაცები და ხილის ფიცრები მრთლად ააკრევნა; რა ცოტა წინ წავიდა, ისმალოს ჯარი დაუხვდა, იმათ შეება. რა დავლაზედ გასულნიც მოისწავებულნენ მეფის საშველად, ამათაც სხვა თავმალოს ჯარის წყება დაეხსათ თავსა და ასე ის ცეცქებს შეუ გასწირეს თავის მაშინ უნდა დაგენახათ მკლავ-მაგარინი თავად-აზნაურინი და მათთან ხლებულნი, თუ როგორ გმირულად ომობდნენ!

ვინგ მესხი, 20 ივნის.

ჭერილი რედაქტორთან

I

შ. რედაქტორ! მე მოველ თბილისში და ლოის-მუზიკის მიძინების წინა დღეს დავესწარ სიონია სობოროში ქართულ გალობას. როგორც მოგხეს-ხენებათ, მგალობლები არიან სამი გურულები, მოწვეულნი საგანგებოთ. მთელი მწერი, ცისკარი და მეორე დღეს წირვაზედ იგალობებს ცალი მხრით რუსულათ და მეორე მხრით—გურულებმა. 16 აგვისტოსაც ანჩხაში დღესასწაული სცოდნიათ და აქაც ქართული გალობა იყო. უნდა ესთქვა, სასიხარულოდ ჩენდა, რომ მშენებელი შთაბეჭდილება მოახდინა ჩენში და ბევრში ამ ბშენების ჩით გალობამ! მსმენელებს ზედვე ეტყობოდათ, რომ დიდ აღტაცებაში იყვნენ! მს უფრო მისთვის, რომ ჩენი ქართული გალობა თითქმის სულ დაკარგული და დაეწყებული, ან გადამახინჯებული იყო და კიდე იმიტომ, რომ ყველა ქართველებს არ ესმოდა რუსული გალობა! ამ გალობაზედ ასე ყურადღების მიქვევა და გამშენებელია, რასაკირველია, რომ დიდ საჭიროებას უვადეს ჩენთვის, საზოგადოთ ქართველებისთვის! მაგრამ მე ძილიან მაკირვებს და არ მამწონს ის საძაგლი ხასიათი, რომელიც გამოიჩინეს ქართველებმა ამ გალობის შესახებ! მე ვამბობ იმ პარტიობაზედ, იმ ერთმანერთის შეცილებაზედ, რომელიც ატეხილია ქართლელ და გურულ მგალობლებთ შორის! პრიან ზოგ-ზოგი (ქართლელები), რომელთაც არც გემო აქვთ გალობისა და, შაშადამე, არ შეუძლიათ იმისი დაფასება და არც თითონ შეუძლიანთ გალობა, მაგრამ მაინც ყეირიან: „არ ვარგა გურულების გალობაო! რა საძაგლათ გალობენო!“ და სასირცხოთ თურმე მიაჩნიათ ამათი მოწვევა თბილისში მასწავლებლებათ! მეც საქართველოს შეილი ვარ, ცოტათ, თუ ბევრათ მესმის და მინახავს მგალობლები და ეხედავ, რომ ესენი სრულიადაც დირსნი არ არიან გმობისა! მტრობა და ქაშპობა არ ვარგა ამისთანა საქმეში! მე კი ჩემის მხრით ვისურებ ამათოვის წარმატებას და სხვები, ზოგიერთები, თუ თავისის არ დაიშლიან, არავინ მოუწინებს და ტუვილა დაირჩევენ მოშურნებს.

იმდენი მაქეს, უფ. რედაქტორო, ადგილს მისცემთ ამ ჩემს მოკლე წერილს რეცნის პატივებულ გაზეთში.

ილ. 8 — ლაძ.

19 ბეგოსტო.

II.

შოველივე ხარაგეულის გადეირებასთან, შეშაც კი გაგვიძეირდა შოთელებს. მე ლროს რომ საქენი შეშა რიონის პირზედ ხუთ მანეთად გვიყიდნა, ახლა ათი და თორმეტი მანეთია. პრის შიზეზია ვიღაც მესანდლები. რამდენიც შეშა

შემოვა შოთში, იმდენს ესენი ჰყიდულობენ და აწყობენ; მერმე ვემები მოდიან, ერთი-ორთასად იმათხედ ჰყიდიან მერჩიში და სხვა ალაგებში წასალებათ. ამათ თუ ესრე ჩაიდინეს, ვეუნებ, ზამთარში საქენი შეშია ფასი 20 ანუ 25 მანეთი იყვენს.

მეფურნეებმა ხომ სული ამოკვართვებს: პირველი სორის პური 7 კაპეიკად გირვანქა, მეორე სორტის 5 კაპეიკი და მესამე 4 კაპ. საკეირუელი მით არის ეს სიძირე, რომ შოთს რუსეთი, პურის მოსალის ალაგები, ზურგზედ აკრავს და კიდევ ესრე ძეირათ ჰყიდიან, როდესაც სხვა ქალაქებში აქედან მიაქვათ და მაინც უფრთო იაფა შოთზე შედარებით. იმდენი ზამთარში პურისაც სამი და ოთხი კაპეიკი მოეპატება ასლანდელ ფასობაზე.—ხარტიც ძეირია, მაგრამ რიგიანს მაინც გვაძლევენ, მეფურნეებივით შმორიანს და წამხდარს მაინც არ ჰყიდიან.

სხვ.—და სხვა უბედურებასთან შოთი თითო ახალი უბედურებაც დაერთობა ხოლმე: ახლა განაცდა ჭირი საქონლისა და ნელ-ნელა იხოცება ძროხა, თუ ხარი. მს სენი უეჭველია გავრცელდება, რადგანაც აქაურ მცხოვრებლებს პირუტყვით ისე უბატრონთ დაუდისა, რომ ხანდის-ხან თითო კვირაობით დაკარგულები არიან, სადაც ან ჭირისაგან მკვდარს ნახვენ, და ან სულ ველა ნახვენ, ქურდების წყალობით. მკვდარს საქონლის მაშინ მარხამენ მიწამი, როცა ის აუროლებულია და ჰაერი გაფუჭებული.

ურიკო არ იქნება, რომ საქონლის პატრონებმა თავიანთი პირუტყვები შინ ასაზიდოვონ და გარეთ არ ატარონ, რომ ჭირიან საქონლის გავლილზედ, ან ნაძოვარზედ, ან სუნზე სალმა სააქონელმა გავლის დროს ჭირს არ წააწყდეს ხოლმე; მისაგან მეორეს, მესამეს გადაედოს და უურო გავრცელდეს შინ რომ შეინახონ, რომელსაც ჭირი ტანში აქვა, თუ არ მოჩინება მოკვდება სალ' მაიმც ალარ გადაედება და ამითი თითონევე მოისპონა ჭირი. სხვა საშვალობა არ არის, ან არ ეკიცით თავი დან აცილებისა და ასეც არ მოვიქცეთ. ხომ ძრიგლ გახშირდება და იმას გარდა, რომ ხორცი გაგვიძეირდება, ერთი-ორ ფასად გახთება და კარგის ხორცის მაგივრად მჭილესა და ავათმყოფს ვსჭიმო, საქონელიც გადეირდება და მუშა ხალხისთვის შესამჩნევი ზარალი იქნება!

შოთი 17 აგვისტოს.

რუსეთი

შესასვლელად. ამათი სურულებულების ჯარებში ძალაში წარმოედობის გმოცდილი და განათლებული აუიცრების უყოლობით. რუსის აუიცრების, რიცხვი, რომლებიც ბოლგარიაში დარჩენილან სამსახურში, ორასამდი იქნება და უველა პასუხის საგებელი ადგილები და მოვალეობანი ამათ ხელშია.

— რუსული გაზეთები ამბობენ, რომ ამდღებში ერთ იქაურ ჩინის გზაზე ახალგაზდა, 20 წლის ქალი შევარდნილა ვაგონების ქვეშ, რომელსაც გადაუკლია და შუაზედ გაუჭრია. ი. ჰყოფილი ერთი ნადეორნი საეტნიკის ქალი.

— იგივე გაზეთები გვაცნობდები, რომ სამართველო სტერაში აღმრულია კითხვა, რომ შესცეალონ ფასი ტელეგრაფიული მიწერა-მოწერისა, რომელიც, როგორც ამბობენ, ძალიან უნდა გააიღონ და გაადეილონ. მა საქმეს მიანდობენ განსახილებულობად საკუთარ კომისიას, რომელიც უნდა შესდგეს ტელეგრაფის უწყების წარმომადგენლებთაგან, ფინანსისა და სახელმწიფო კონტროლის სამინისტროსაგან. როგორც ამბობენ, განზრისა აქვთ, შემოლებული უნდა იყვენ ერთგვარი ტარიფი მთელი პზიისა და ეპროპის რუსეთისთვის მაკასიითურთ.

განცხადებანი

ზამოვიდა და ისყიდება „ქავაზის წიგნის გაჭრობაში“, უ. ზრის როგორის წიგნის მაღაზიაში პირველ დასწყის კურსი რუსული ენის მართველთავის,

შედგენილი

8. ძალანდარიშეილის მიერ.

მექესე გამოცემა, გადასწორებული და დამატებული,

იაკობ ზოგებ, შეილისაგან.

ფასი ათი შაური

ვინც ერთად იყიდის არა ნაკლები ეკვემდებარისა, წიგნი დაეთმონა ცხრა შაურათ. ვინც ორმოც-დათზე მეტს იყიდის—ეკვემდებარი იეცემა ორ აბაზათ.

(6-1)

არათული ზერის სასაზავლი

დედანი

(პროპისი) სურათებით
შედ. ან. ჯულელისაგან

ზამოვიდა და ისყიდება შემდეგ ადგილებში:

თბილისა: ჩარქეიანის, ვართანო-

